

M A C I À

Quan més es profunditza el sentit de la nostra tragèdia actual, més s'engrandeix la figura de Macià. Més es comprova com estava endinsat en el cor dels fets. Tot el que ens passa avui ell ho havia previst i dedicà una vida, una moral i un apostolat a evitar-ho. Una biografia seva, escrita sota la constel·lació dels successos actuals, seria edificant.

Macià, vell militar, abandonà la carrera quan els militars espanyols, primoriveristes abans de Primo de Rivera, franquistes abans de Franco, es sublevaren per a obligar a les Corts a votar la llei de jurisdiccions que subordinava el pensament i la política de l'Estat a la violenta brutalitat de la seva espasa. Macià es revoltà contra l'exigència, el militar s'uní a l'home civil per a lluitar contra els militars. L'espasa era per a ell, eina de lliberació i no de dominació i esclavitut.

Macià compregué que el desgavell d'Espanya era ocasionat per la casta militar de mentalitat estrefeta per la monarquia borbònica. Tot l'odi que els pobles de la Península senten els uns contra els altres, eren avivats i excitats des de les sales de banderes.

Català de soca i de rel veïè el seu poble sotmès al jou d'aquest pensament bàrbar que destapava la llei de jurisdiccions. Compregué que bona part de la història d'Espanya, havia mentit per a no confessar que l'Estat errava de camí i obligar-lo a esmenar-se. La pedra de toc de la bona fe política la donava el tracte amb Catalunya.

La guerra civil d'ara li dona la raó, plena raó. Entre els primers propòsits dels feixistes, hi ha l'anul·lació de l'Estatut, primera prova del sentit liberal de la República. Els catalans que s'han passat al camp facciós són els que des de Catalunya combatien Catalunya i aquells que nosaltres, els homes d'Esquerra, acusàvem de falsaris i que tota la vida estigueren distanciat de Macià.

No crec que hi hagi gaires liberals i demòcrates espanyols que no creguin que la llibertat catalana garanteix la llibertat de la República; que no sàpiguen que per a dominar a Catalunya necessitaran una dictadura que els esclavitzarà també a ells. S'ha dit molt això i s'ha repetit tantes vegades des de la República ençà perquè hi hagi ningú que no en tingui esment o ho hagi oblidat, però els fets actuals són exprofessos per a ensenyar-ho o recordar-ho: es pot ben bé assegurar que qui regateja les nostres llibertats s'acosta a Franco. Catalunya i Franco són els dos pols oposats.

Aquesta fou la gran obra de Macià: lligar el plet de Catalunya a un plet de llibertat de tots. El catalanisme de dreta fracassà en totes les provatures de domesticitat; els seus homes, prou conquistaven profits particulars, però Catalunya continuava junyida a l'opressió. Macià veïè ben clar que la força de Catalunya estava en ésser suport de la llibertat.

I ara, el que es combat en els camps de batalla, és el problema de la llibertat i Catalunya n'esdevé més que mai rel profunda. Rel que la gesta republicana ja arribar fins al cor mateix del món.

JAUME AGUADÉ

d'Esquerra Republicana de Catalunya

Femina

L'AVI

Recordem a l'Avi, catalans. Recordem-lo sempre, i més ara que s'escau el cinquè aniversari del seu traspàs.

Era un dia gris, trist, ja el recordeu? Aquelles onze campanades que queien greus, lentes, sonores, impassibles al que s'esdevenia al seu redós, escampaven per arreu de la nostra terra la trista nova: El President és mort! L'Avi ha mort!

Corporalment ens deixava, en l'última batalla lliurada havia estat vençut; però, espiritualment, restava i resta sempre entre nosaltres.

L'Avi! El recordeu? La seva fina i alta silueta—com una senyera d'amor al pròxim—, el seu posat tan noble, tan honorat, la venerada grisor dels seus cabells, el misteri indefinit dels seus ulls—dues flames enceses—, i la veu dolça i manya-ga: Fills meus! Fills meus!

Sí, tots els catalans ho érem, fills de l'Avi, a tots ens estimava molt; i nosaltres, sabérem correspondre a aquest gran i abnegat amor que arribà fins al sacrifici? Ai, ens temem que no!

La seva última voluntat, en morir expressada amb un gest suprem, fou de què ens uníssim tots els catalans, com a bons germans de la gran família catalana. I nosaltres, ho complírem així?

Ara, però, ja ha passat tot allò; han passat cinc anys, cinc anys d'una intensitat tal que bé valen per deu. I ara, encara, si volem ésser dignes d'ésser catalans i fer-nos un xic mereixedors de dir-nos nés de l'Avi, hem de continuar el camí que amb la seva doctrina i amb la seva presència espiritual, ens assenyala. Com? Fent-ho tot per Catalunya, avant-

posant-ho tot per Catalunya, donant-ho tot per Catalunya.

I l'hora de complir el nostre deure ha arribat. Catalunya, el pensament cabdal del President Macià, està envaïda en part per l'enemic que vol fer presa en ella—i precisament ho està en aquelles terres que l'elegiren representant seu a les Corts espanyoles—. El President Macià si visqués ens diria que abans i primer que tot, alliberar Catalunya de l'enemic; si l'Avi visqués ens diria que tot el nostre esforç i la nostra vida per la terra que ens ha vist néixer. I ell que ho supedità tot, benestar, carrera—coronel als quaranta cinc anys—, família, i fins mantes vegades la vida, al major esplendor de la Pàtria, catalana, bé podia parlar-nos així, i nosaltres pels quals era l'esplendor de la Pàtria, tenim el deure d'obeir-lo així.

Ho hem fet, ho fem, i ho farem més encara. Sinó, ¿on seria la prové—l'última— de la nostra gran veneració envers l'Apòstol, del dia del seu enterrament? Ah! recordeu aquella multitud de la Plaça de la República, i aquell toc agut i estrident, penetrant i fi com una daga, i aquell silenci religiós que el seguí, i aquell místic bressoleig de les banderes a mig pal, i aquell dolorós sentiment i pofec de les llàgrimes dels presents?

El Molt Honorable Senyor President de Catalunya passava per última vegada la portalada del Palau històric.

I la corrua inacabable de catalans per davant del seu cos; i la trista processó a

Montjuïc. I la primera paletada de terra al fèretre...

S'extingia també la llum del dia; ja quasi no s'hi veia gens; el cel també estava llis encara; el silenci era devot també; sols el suau mormol de la mar arribava fins allí. Semblava que es mofés de nosaltres, de la nostra gran dolor: «jo el vetllaré sempre—ens deia—nit i dia vetllaré el seu son etern». I la terra també s'obria tota per a rebre'l en ella, orgullosa d'haver triomfat de nosaltres ja que ella el tindria per sempre. I alta, molt alta, dreta, ben dreta i sola, molt sola, la gloriosa senyera estelada fa de far i guia on reposa l'home bo i únic que visqué i morí per Catalunya, i on manta vegada amb el cor trist i els ulls plorosos de la pena que ha afligit la nostra terra, hem anat a cercar-hi consol. Allí, sota la volta blava del firmament, al redós de la muntanya, a l'ombra de l'ensenyà de la Pàtria, cara a la mar blava i verda, amb la dolça companyia de l'Avi, hi fa tant de bon estar!

Un bon dia, a aquella tomba—l'altar del nostre Déu—sempre coberta de flors, n'hi floriran unes de roges com cap altres i perfumades d'un perfum misteriós: seran les flors de la victòria, que els homes catalans, amb la formació de la columna «Macià-Companys», hauran conquerit per la Pau del món i la llibertat de Catalunya.

Visca Macià!

ANTONIA ABELLÓ

M A C I À I E L S O B R E R S

En ésser Macià enlairat a la Presidència de Catalunya i palesar en tots els seus actes, tant públics com privats, el gran afecte que sentia vers els treballadors i en general per tots els humils, no eren pocs els ciutadans i majorment entre els pertanyents a les classes benestants, que és preguntaven a què podia obeir que un home que mai no havia adulat als treballadors ni fet demagogia societària es convertís de cop i volta en intèrpret de les justes aspiracions dels mateixos. Apressem-nos a dir, que els qui tal cosa deien, palesaven desconèixer en absolut la vida pública del gran català que per tal de treballar per la llibertat del seu poble renuncià a la seva brillant i prometedora carrera. Direm d'antuvi que l'Avi no hagués fet el que feia per als treballadors obeint als seus nobles sentiments, ho hauria fet per a correspondre a l'escalf que en tots els moments de la seva vida pública trobà en les classes assalariades.

Cal no oblidar, com els qui primer recolzaren Macià als començos de la seva intensa i fecunda carrera política, foren els modestos camperols de les terres lleidatanes, els quals, desafiant les amenaces dels cacics i la fúria dels grans terratinents, l'elegiren ininterrompudament durant vint anys com a representant seu al Parlament espanyol i que més tard, en venir a Barcelona, amb el fi de donar més envergadura a la seva campanya per l'alliberació de Catalunya, no varen ésser el Foment del Treball Nacional ni l'Institut Agrícola de Sant Isidre, els qui li obriren les portes, sinó que va ésser la prestigiosa i catalaníssima entitat obrera, coneguda amb el nom de Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, qui li obri les portes de bat a bat i fou en les rengleres d'aquesta gloriosa i patriòtica entitat obrera, d'on sortiren els idealistes que secundaren Macià en la seva campanya pel reviscolament de la personalitat catalana, i que tants de maldecaps donà als homes de la Lliga i, en general, a tots els que vivien a costa del treball aliè. I, més tard, quan després dels esdeveniments de Prats de Molló, els governants de la decrepita Europa a instigacions del dictador jerezà no el deixaven viure en pau a ell, ni als homes que l'acompanyaven en la històrica gesta, eren els obrers, per mitjà de les seves organitzacions, tant polítiques com sindicals, qui recolzaven els homes que tot el món oficial procurava trure's de sobre i que a França foren defensats pels prestigiosos advocats Màrius Moutet i Henry Torres, socialista el primer i llavors militant del partit comunista el segon; i en passar a Bèlgica fou el veterà socialista Vandervelde, que ve demostrant com malgrat els seus setanta anys és el més jove dels socialistes de la Nació, que governa el dubtós Spaak, qui va defensar el dret dels homes de Prats de Molló. Així mateix, quan l'Avi amb alguns dels seus

acompanyants hagueren de traslladar-se a terres d'Amèrica i no voler-los-hi permetre el dictador Uriburu l'estada a Buenos Aires, foren els treballadors argentins representats pel Senador Palacios, qui amb la seva investidura parlamentària i alt prestigi polític va defensar Macià i els seus companys.

No para en el què deixem relatat més amunt l'acció dels obrers organitzats del món en favor de la causa defensada per Macià, sinó que per mitjà de la seva premsa feren conèixer arreu del món el problema de Catalunya; puix que deuen ésser encara molts els que recorden com mentre els diaris socialistes i comunistes de la veïna República dedicaven planes senceres a la gesta duta a terme per Macià i els seus homes en els Pirineus, i el procés que amb tal motiu, més tard, va seguir-se'ls, els altres diaris el que més hi dedicava, unes dotzenes de ratlles. I, a Anglaterra, la gran premsa de la qual amb prou feines si va publicar algunes ratlles a la gesta de l'home que avui «ABRIL», ret homenatge de fervorosa devoció, fou el Daily Herald, òrgan del Partit Laborista, el que va inserir en les seves planes una extensa informació que en un mal anglès li varen trametre des d'ací. Com en aquella època per mitjà de l'idioma «Esperanto» mantenim correspondència amb companys esperantistes de diversos països, a tots ells els vàrem trametre una extensa nota relatant la gesta duta a terme per l'Avi i els seus homes, amb el prec de què procuressin fer-la inserir en els periòdics obrers dels seus respectius països i d'aquesta manera, de la nostra causa nacional varen tenir-nos esment els més llunyants països de la terra tals com el Japó, Xina, Austràlia, Canadà, etc., i amb franquesa, hem de confessar, que les majors emocions experimentades durant la nostra vida ha estat el moment de rebre, junt amb la resposta del desconegut i llunyà company, el periòdic en el qual s'hi havia publicat, en esperanto, un relat dels fets que esmentem. Creieu que donava bo de veure entre els enrevessats gerolítics dels llenguatges xines i japonès s'hi donava compte, en un altre llenguatge que perfectament podíem llegir, d'aquell intent d'alliberació de la nostra pàtria i, de debò ens dol, que els esbirros de Martínez Anido ens els robesin en una de les visites que ens feren durant la Dictadura de Primo de Rivera i que, àdhuc determinat jutge militar, famós per les seves crueltats, volia trobar-hi matèria per a un procés contra la seguretat del «Estado».

Hem cregut convenient, en complir-se el cinquè aniversari del traspàs de l'home que tant lluità per a restaurar les llibertats de la nostra terra, recordar l'eficaç intervenció dels estaments obreristes dels quals algú voldria prescindir, contribuint a què el gran Macià pogués dur a terme la seva obra.

MIQUEL VILAGINÉS